

4. Піжук О. І. Державне регулювання гендерних відносин як важлива умова сталого соціально-економічного розвитку в Україні / О. І. Піжук // Економіка та держава. – 2007. – № 6. – С. 65-67.
5. Сербіна Н. Реалізація гендерної політики в Україні [Електронний ресурс] / Н. Сербіна. – Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/1211/29/>

Определены проблемы методического характера, касающиеся комплексной оценки гендерного неравенства; рассмотрена необходимость использования механизма государственного регулирования в области гендерных отношений; обоснована необходимость соблюдения гендерного равенства как одной из предпосылок обеспечения стабильного социально-экономического развития украинского общества на основах демократии.

The problems of methodical nature, which is relating to a comprehensive assessment of the gender inequality are defined ; the need of using a mechanism of state regulation in the area of gender relations is considered; the necessity of abidance of a gender equality as a prerequisite for ensuring a stable social and economic development of the Ukrainian society on the basis of democracy is soundly.

Стаття надійшла до редколегії 30.01.2013

УДК 342.731

Лазор К. П., НУ «ОЮА»

РЕЛІГІЙНІ ОБ'ЄДНАННЯ В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджується діяльність релігійних об'єднань в Україні. Визначено організаційні основи функціонування релігійних об'єднань. Проаналізовано відповідну законодавчу базу та напрямки її удосконалення.

Актуальність теми статті обумовлена великою теоретичною та практичною значимістю досліджень правових основ та організаційної складової процесу інституціоналізації та діяльності релігійних об'єднань.

Діяльність останніх виступає впливовим чинником соціально-політичного життя, значною мірою визначає рівень конфліктності у суспільстві, стабільність соціально-політичної ситуації, цінності та норми індивідуальної та колективної поведінки, ставлення суспільства до викликів сучасної доби.

Варто погодитись із українською дослідницею М. Росенко у тому, що «Створення правових, економічних і соціальних основ демократичної держави є невід'ємною умовою розбудови державності України, розвитку її політичної системи. Роль церкви й релігійних організацій як соціально інтегруючого чинника в житті українського суспільства, а, отже, і в політичній системі держави, визначає соціальну спрямованість державної політики в цій сфері. Україна багатонаціональна, багатоконфесійна держава. Тому від тонкощів державного регулювання державно-релігійних відносин залежить формування гармонійних і плідних відносин у системі: людина – релігійна організація – держава – суспільство» [1].

Організаційно-правові принципи діяльності релігійних об'єднань визначають взаємодію церкви та держави, політичної та релігійної сфер суспільного життя.

За даними Державного департаменту у справах національностей та релігій, станом на 1 січня 2013 року в Україні зареєстровано та діють 33581 релігійних організації різного спрямування (більш детальну статистичну інформацію див.: <http://risu.org.ua/ua/index/resources/statistics/ukr2013/51768/>).

Фундаментальні основи правового регулювання функціонування релігійних об'єднань закладено у Конституції України, а статус релігійних об'єднань та організацій визначено у Законі України «Про свободу совісті та релігійні організації».

Цей закон було ухвалено ще Верховною Радою УРСР у 1991 році, а зміни вносились Верховною Радою України у 1992, 1993, 1995, 1996, 1997, 2003, 2009 та 2012 роках.

Варто погодитись із українською дослідницею проблеми конституційно-правового регулювання відносин держави і релігійних організацій у гарантуванні свободи віросповідання в Україні Г. Сергієнко у тому, що «В умовах проголошення курсу України на розбудову правової демократичної держави особливого значення набуває питання гарантування свободи віросповідання, стан забезпечення якої значною мірою залежить від характеру відносин держави і релігійних організацій, становлення таких взаємозв'язків та їх юридичної регламентації» [2, с. 2].

У Конституції України (ст. 36) закріплено право громадян України на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації з метою реалізації та захисту своїх прав і свобод, задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших потреб та інтересів.

Діяльність об'єднань громадян у формі громадських організацій може бути спрямована на участь у розробці державної політики,

розвиток науки, культури, відродження духовних цінностей, розв'язання соціальних проблем окремих категорій та груп громадян.

Стаття 35 Конституції України гарантує громадянам України свободу світогляду і віросповідання, право громадян на відправлення релігійних культів і ритуальних обрядів, на релігійну діяльність, на створення та діяльність різних релігійних організацій – товариств, управлінь, центрів, монастирів, релігійних братств, духовних навчальних закладів.

Відповідно до норм та положень діючого законодавства до релігійних організацій належать релігійні громади, релігійні управління, братства, монастирі, місіонерські товариства (місії), духовні навчальні заклади, а також об'єднання, що складаються з вищезазначених релігійних організацій та представлені центрами (управліннями).

Релігійна громада виступає організацією віруючих, для набуття нею статусу юридичної особи необхідно, аби віруючі, що досягли вісімнадцятирічного віку у кількості не менше десяти осіб, подали заяву та статут громади для реєстрації до обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а у Республіці Крим – до Уряду Республіки Крим.

До статуту релігійної організації (який, зрозуміло не має суперечити діючому законодавству) висуваються наступні вимоги щодо наявності обов'язкових відомостей:

- вид релігійної організації;
- її віросповідна та конфесійна приналежність;
- місце у структурі релігійного об'єднання;
- місце знаходження (адреса) та майновий стан;
- права на заснування мас-медіа, навчальних закладів, інших організацій;
- порядок внесення змін та доповнень до статуту;
- порядок та механізм вирішення майнових питань у випадку припинення діяльності організації

Водночас, у процесі прийняття Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» законодавець визначив, що таке повідомлення органів державної влади та місцевого самоврядування про утворення релігійної громади не є обов'язковим.

Проте, вже у 2012 році вступили і дію зміни до закону. Так, відповідно до 13 статті релігійна організація повинна пройти обов'язкову процедуру державної реєстрації, а правом здійснювати державний контроль за «дотриманням законодавства про свободу совісті та релігійні організації» наділені Міністерство культури України (як спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері релігії), інші міністерства та державні служби, агентства та

інспекції, органи прокуратури, місцеві державні адміністрації (обласні та районні), місцеві ради (обласні, міські, сільські та селищні) в межах власної компетенції.

На думку М. Росенко, «До системи взаємин держави й церкви в Україні застосовують два основні підходи. Перший ґрунтується на цілковитій рівності релігій і релігійних організацій, котрі існують і виникають у країні. Специфікою, наприклад, США, є порівняно невеликий період існування й відсутність домінуючої етнічної конфесійної спільноти. Жодна з конфесій не може претендувати на особливу значущість для держави, тобто в державі однакове ставлення до всіх релігійних організацій. Другий підхід (деякі європейські країни, приміром, Греція) – це особливі відносини з деякими релігійними організаціями, котрі мали великі заслуги в становленні держави й суспільства. Українська держава стосовно релігійних організацій так само, як і стосовно об'єднань громадян і політичних партій, здійснює політику невтручання. Це забезпечує нейтралітет у питаннях світогляду й віросповідання, виконання зобов'язань із гарантування свободи віросповідання й водночас створює рівні умови для захисту прав і свобод усіх громадян. Однак ця політика передбачає певні важелі, щоб свобода не перетворювалася на неконтрольовану всюдозволеність, за якої порушуються права інших громадян, громадського порядку» [1].

Основні завдання Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» полягають у визначенні кола обов'язків органів державної влади щодо забезпечення діяльності релігійних організацій і навпаки – визначення обов'язків релігійних організацій перед державою та суспільством, гарантування сприятливих умов для розвитку суспільної моралі й гуманізму, громадської злагоди і співробітництва індивідів незалежно від їхнього світогляду та віросповідання.

В цілому, діюче законодавство визначає наступні характеристики взаємодії держави та релігійних об'єднань:

- релігійні об'єднання відокремлено від держави, вони не виконують державних функцій;
- усі релігії та релігійні об'єднання є рівними перед законом;
- держава гарантує і захищає права і законні інтереси релігійних об'єднань;
- держава сприяє формуванню взаємної релігійної і світоглядної толерантності між громадянами;
- держава поважає традиції та внутрішні настанови релігійних організацій (за умови, що вони не суперечать чинному законодавству) і не втручається у законну діяльність релігійних об'єднань;

– релігійні об'єднання не беруть участь у діяльності політичних партій, проте вони мають право брати участь у громадському житті. І хоча релігійним об'єднанням заборонено висувати кандидатів до органів державної влади, але священнослужителі мають право на участь у політичному житті нарівні з усіма громадянами;

– релігійні організації та об'єднання мають право доступу до мас-медіа та їх використання нарівні із іншими громадськими організаціями, а також – на виготовлення, експорт, імпорт та розповсюдження предметів релігійного призначення та відповідної літератури.

На думку Г. Сергієнко, «починаючи з 1917 року можна виокремити три основні періоди розвитку конституційно-правового регулювання взаємозв'язків держави і об'єднань віруючих в Україні: демократичний (1917 – 1920 рр.), репресивний (1921 – 1990 рр.), а з 1991 року розпочався і триває на даний час третій період – лібералізації цих відносин» [2, с. 4].

До правових принципів взаємодії держави і релігійних організацій в Україні відносяться:

- принцип гарантування свободи віросповідання;
- заборона неконституційного обмеження свободи віросповідання;
- принцип відокремлення держави і релігійних організацій;
- принцип відокремлення державних, комунальних навчальних закладів і релігійних організацій;
- принцип рівності релігійних організацій перед законом;
- принцип заборони дискримінації релігійних організацій.

Щодо шляхів подальшого вдосконалення організаційно-правових основ діяльності релігійних організацій та об'єднань в Україні то, на думку Г. Сергієнко, «повноваження «спеціальних» органів державної влади передусім полягають у забезпеченні проведення державної політики щодо релігій і об'єднань віруючих, здійсненні релігієзнавчої експертизи, а також реєстрації статутів (положень) цих груп та контролю за додержанням законодавства про свободу совісті і релігійні організації... повноваження по здійсненню державної політики щодо релігій і об'єднань віруючих необхідно виключити із законодавства України, а передбачена ним експертиза повинна бути не релігієзнавчою, а лише правовою» [2, с. 9].

Бібліографічний список

1. Росенко М. Державна політика України щодо церкви й релігійних організацій. Їхнє місце в політичній системі суспільства [Електронний ресурс] / М. Росенко // Віче. – 2009. – № 12. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/1513/>

2. Сергієнко Г. Л. Роль конституційно-правового регулювання відносин держави і релігійних організацій у гарантуванні свободи віросповідання в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. / Г. Л. Сергієнко ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2004. – 18 с.

В статье исследуется деятельность религиозных объединений в Украине. Определены организационные основы функционирования религиозных объединений. Проанализирована соответствующая законодательная база и обозначены направления ее совершенствования.

The article examines the activities of religious organizations in Ukraine. Defined organizational principles of functioning of religious communities. Analysis of the relevant legislative framework and directions for its improvement.

Стаття надійшла до редколегії 08.02.2013

УДК 321.01:316.35

Сурвілайтє Д. В., НУ «ОЮА»

МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Статтю присвячено визначенню сутності та особливостей функціонування молодіжних субкультур в сучасному світі. Досліджуються поняття «молодь», «молодіжна субкультура», аналізуються процеси соціальної диференціації та вплив моди на процеси ідентифікації представників молодіжних субкультур.

Актуальність дослідження функціонування та розвитку молодіжних субкультур з точки зору політичних наук обумовлена специфічною роллю молоді у політичній взаємодії. Динамізм, демографічні та вікові характеристики представників молодого покоління дозволяють відзначити особливості їхнього політичного впливу у сучасному світі.

У сучасних соціально-економічних та політичних умовах поняття «молодь» нерідко асоціюється з негативними характеристиками - безвідповідальністю, соціальною та політичною пасивністю, прагненням до легкого та незаслуженого отримання матеріальних благ, бездуховністю, аморальністю – і це далеко не повний перелік визначень, що застосовуються до «портрету» молодої людини.

Проблеми молодих громадян, серед яких політичні, соціальні та економічні (зокрема, соціалізація, виховання, освіта, політична